

exemplo de redivisibilibus. Nam duo ibi distinguenda sunt, scilicet, jus percipiendi tales redditus, et ipsimet redditus, seu pecuniæ. Ex his enim duobus solum jus inter immobilia bona computatur; illud autem certum est, si sit verum jus civile, non posse esse in persona ipsius monialis, neque ad hoc posse Prælatum aliquem licentiam dare, quia esset proprietas quædam. Oportet ergo ut vel illud jus quasi adhæreat monasterio, et non personæ, vel certe ut non sit proprium jus civile respectu monialis, sed solum obligatio in conscientia, in eo qui solvit pensionem, ad reddendam illam; et sine dubio fit semper altero ex his duobus modis, et præcipue hoc posteriori; et ita quoad hanc partem nihil fit contra Concilium, quia illa proprie non sunt bona immobilia, vel si sunt, Monasterio incorporata sunt quoad proprietatem.

14. Loquendo autem de ipsa pecunia, non est contra Concilium quod singulis annis recipiatur, et in usus ipsius monialis convertatur, etiam si solutio certa sit et infallibilis, dummodo pecunia et usus ejus debito modo recipiatur, et particulari applicetur; consistit autem debitus modus in hoc, ut pecunia, quamdiu non consumitur, non possideatur ab ipsa in particulari persona, sed a superiore, vel a publico officiali ad hoc munus constituto custodiatur, et postea de licentia ejusdem superioris in usum talis personæ convertatur. Si enim hæc observentur, nec religiosus habet aliquid proprium, nec possidet aliquid superfluum, neque etiam habet usumfructum rei immobilis, neque aliquid aliud committit contra tenorem Concilii; nec licentia ad consumendam talem pensionem in proprios usus, dicto modo data, est ad bona stabilia possidenda, neque ad usumfructum proprie dictum, sed solum est ad actualem usum tali personæ convenientem. Atque hanc mentem Concilii videntur explicasse Cardinales illustrissimi, tam in casu particulari quem supra retuli, quam in multis generalibus responsionibus, in quibus sæpe aiunt non posse religiosos sibi acquirere aliquid, vel tenere, sed omnia danda esse superioribus; et idem dicunt de Monialibus: sive illis legatum aliquod relictum fuerit, sive aliquid donatum, sive industria et labore suo partum, jam semper aiunt tradendum esse Abbatisse, vel in communi reponendum, *etiamsi* (inquiunt) *monasterium sit pauperrimum*. Consequenter tamen adjungo ex illis pecuniis primum omnium providendum esse moniali cujus causa donatæ sunt

vel quovis modo acquisitæ, et, si quid reliquum fuerit, in usum communem converti. Unde consequenter fit, moniales vel religiosos percipientes hujusmodi redditus, debere esse in hac præparatione, ut, si prælati ad alios usus illos applicent, contenti sint; ipsos autem Prælatos non debere id facere, nisi alio modo sufficienter provideant necessitatibus subditorum.

CAPUT XV.

DE USU BONORUM RELIGIOSÆ PAUPERTATI CONTRARIO.

1. Expeditis duobus primis membris, quæ sunt accipere et retinere, superest ut dicamus de tertio, quod est uti, vel quocumque modo expendere, aut disponere de temporalibus bonis. In quo supponimus tanquam certum fundamentum, per votum paupertatis, licet absolute non prohibeatur usus talium bonorum (id enim erat impossibile), nihilominus prohiberi usum proprietarium; in quo etiam omnes Doctores conveniunt, sequiturque ex ipsa obligatione non habendi proprium, nam qui tollit facultatem, a fortiori tollit actum; ergo qui tollit dominium, tollit actum domini; sed votum paupertatis, de quo agimus, tollit dominium; ergo tollit actum domini; sed proprietarius usus est actus domini, ut ipsum nomen præ se fert; ergo. Confirmatur, quia magis necessaria est paupertas, seu modus ejus in ipso usu, quam in dominio; parum enim referret religiosum non habere rem propriam quoad dominium, si posset pro libito et arbitrio suo de communibus bonis disponere. Imo in hoc repugnantia quædam involvitur; nam quod fieri possit votum non habendi usum proprietarium retento dominio, facile et optime intelligitur, quia potest retineri facultas ligata, et impedita ad suum actum, potestque ille modus paupertatis esse interdum conveniens, ut infra explicabimus tractando de votis simplicibus Societatis; at vero, e converso, privari per votum dominio, et retinere liberum usum, repugnantia est, qualis esset habere liberum et expeditum actum sine facultate Prælati.

2. *Dubitatio prima, an licentia præsumpta sufficiat.* — Ex quo etiam facile intelligitur quis sit proprietarius usus paupertati repugnans; est enim omnis ille qui proprio arbitrio et auctoritate fit, nam ex hoc ipso proprietarius appellatur, quia proprio nomine,

et non alieno exercetur, et inde etiam habet quod sit actus domini, nam dominium est jus utendi re aliqua proprio nomine et auctoritate; ergo et e contrario usus, qui proprio nomine et arbitrio usurpatur, est actus domini. Tunc autem dicitur usus fieri nomine proprio, quando non fit de licentia aut voluntate Prælati, ut in superioribus sæpe dictum est. Unde statim in præsentibus occurrunt multa ex dubiis supra tractatis, primum, quæ licentia sufficiat; in quo omnes eodem modo respondent, sufficere licentiam præsumptam, imo de hoc casu expressius loquuntur Navar. et alii Doctores supra citati. Et in eodem sensu dixit Antoninus, 3 p., tit. 16, c. 1, § 11, vers. *Secundo nota*, peccare religiosum in hoc usu, nisi poneret spem in ratihabitione Prælati. Non enim existimo esse necessarium, ut qui aliquid donat ex voluntate præsumpta Prælati, habeat propositum postulandi a Prælato, ut expresse ratam habeat donationem factam; quanquam enim hoc melius sit et consulendum, nihilominus in rigore non est præceptum ex vi paupertatis, imo nec per se pertinet ad illam, quia postquam res donata est, usus ejus jam non pertinet ad religiosum, qui eam donavit; ergo jam non indiget licentia superioris propter usum ejus; usus autem qui præcessit, sufficienter fuit validus et firmus, ex vi præsumptæ voluntatis; ergo etiam propter illum non est necessaria expressa licentia. Unde etiam confirmatur, nam licentia ex vi paupertatis solum est necessaria in ordine ad futurum, ut, verbi gratia, si de re accepta sine expressa licentia aliquando requiritur ratihabitione expressa, solum est ut deinceps liceat rem illam possidere aut distrahere; propter præteritum autem ut sic, non est necessaria talis ratihabitione expressa, nam si ad aliquid potest esse utilis, solum est ut donatio alteri facta firmior sit, magisque irrevocabilis; ad hoc autem non obligatur religiosus ex vi paupertatis, quidquid sit, an aliunde obligari possit, quod ad præsens accideat est. Circa hanc autem præsumptam licentiam, hic specialiter advertere necesse est, non æque facile esse admittendam, circa usum et dispensationem bonorum religionis, quam in aliis actibus accipiendi vel retinendi aliquid, quia distractio bonorum ex se est magis nociva religioni, et ideo regulariter potius præsumitur involuntaria superiori, non solum ratione modi, sed etiam ratione ipsius substantiæ talis actus; tantoque erit difficilius hæc præsumptio,

quanto materiæ quantitas fuerit major; et angebitur difficultas, si sit extra religionem, nam inter ipsos religiosos ejusdem monasterii facilius permittitur. Quæ omnia et multa alia spectanda sunt ad concipiendam probabilem resolutionem; illa tamen concepta sufficit sine dubio ad excusandum a culpa, dummodo alioqui licentia sit justa.

3. *Dubitatio secunda: an requiratur licentia justa.* — Habet etiam hoc loco specialem difficultatem, an requiratur licentia justa, ut religiosus excusetur a culpa, aliquid de bonis religionis consumendo, vel alienando; loquor autem de licentia justa ex parte causæ, nam ex parte modi obtinendi illam sine vi aut fraude, clarum est requiri justam, ut a fortiori constat ex superius dictis. At vero ex parte causæ, diximus in superioribus, quamvis licentia fuerit data sine causa legitima, et cum peccato ex parte superioris, nihilominus non peccare contra paupertatem religiosum, qui intuitu talis licentiæ aliquid accipit vel possidet; ergo idem est in præsentibus dicendum. Patet consequentia, quia tam in præsentibus actione quam in cæteris, illa licentia efficit ut religiosus non utatur illa re tanquam propria, quia non proprio nomine, sed alieno, et in eo non peccabit contra paupertatem, quidquid sit de alio genere culpæ. In contrarium vero est, quia licentia data ad distraendum aliquid de bonis monasterii sine justa causa videtur non solum injusta, sed etiam nulla; ergo qui illa nititur, perinde operatur ac si absque licentia rem distraheret; ergo perinde peccat contra paupertatem. Antecedens declaratur, quia Prælati non est dominus, sed dispensator, et quasi œconomus bonorum monasterii. Dispensatio autem facta in bonis alienis sine justa causa, non solum injusta, sed etiam nulla est, quia excedit facultatem dispensatori commissam; ob hanc enim rationem, dispensatio in voto sine causa data nulla est, et alienatio facta ab œconomio ultra potestatem sibi commissam nulla est; ergo similiter in præsentibus.

4. *Resolutio est requiri licentiam justam ex parte causæ.* — Respondeo quoad hanc partem esse valde probabilem sententiam Navarri, quam supra retuli, ad debitum usum paupertatis, necessariam esse licentiam legitimam ex parte causæ, quod ipse indifferenter affirmat de actione acquirendi et alienandi. Ego vero inter hæc differentiam invenio, nam in acquisitione non invenio nullitatem, etiamsi fortasse in ordine ad bonum regimen religio-

nis licentia detur sine causa legitima; quia id non obstat quominus ex parte donantis fiat vera translatio domini omnino voluntaria; at vero in alienatione ex licentia injusta invenitur ratio nullitatis supra declaratae, quia res consumitur vel alienatur invito domino, nempe religione, et sine facultate ejus, quia illa bonorum distractio non est dispensatio, sed dissipatio, ad quam religio nunquam dedit facultatem. Quod optime confirmat Navarrus, Comment. 2 de Regularib., n. 23 et sequentibus, et pro regula constituit, tunc licentiam Prælati, concessam subdito ad aliquid donandum, esse justam et validam, quando superior ipse per se posset illud expendere, quia quod potest per se facere, potest per alium; si autem ipse potestatem non habet, neque alteri dare potest, c. *Quod autem*, de Jure patronat. Quando autem causa sit justa, et sufficiens ut licentia sit valida, arbitrio prudentis viri ait idem auctor esse relinquendum, quod recte dictum est. Ad hoc autem arbitrium ferendum aliqua considerari possunt: primum, an res de qua agitur, sit gravioris momenti et æstimationis; nam in rebus minoribus non est tam limitata potestas Prælati. Est ergo attente considerandum an licentia dicatur injusta præcise propter temporale nocumentum religionis, cujus bona sine causa dissipantur; contigit autem nocumentum religionis non esse moraliter considerabile, et nihilominus licentiam dari sine causa legitima, vel etiam cum aliqua imprudentia, consideratione habita aliarum observantiarum religionum; tunc ergo in ordine ad paupertatem non erit invalida, nec religiosus ea utens peccabit tanquam proprietarius, licet alia ratione possit imperfectus esse. Unde secundo necesse est ut subdito certo constet licentiam adeo esse injustam, ut sit etiam invalida, nam in dubio potest pro superiore præsumere. Tertio, oportet ut usus rei, ad quem facultas datur, talis sit, ut per eum res consumatur ac pereat, vel omnino alienetur extra monasterium; nam per quemcumque alium usum non fit grave nocumentum monasterio; supponimus non esse sermonem de distractione rerum immobilium, in quibus hæc facultas dari non solet, vel moraliter in illis locum non habet; mobilia autem bona, si non donentur, sed mutantur, seu commodentur, non cedit in grave nocumentum religionis, nisi exponantur periculo amittendi, vel alterius damni notabilis, nam tunc usus ille æquipararetur distractioni et consumptioni rei, propter mo-

ralem regulam, quod qui amat periculum, peribit in illo. Cætera, quæ de hac licentia desiderari possunt, ex superius dictis petenda sunt, et in sequentibus dubiis amplius explicabuntur.

5. *Dubitatio tertia. — Assertio prima, de dispensatione facta circa extraneos.* — Speciale vero dubium habet, an omnis usus bonorum religionis, sine ulla licentia usurpatus, sit contra votum paupertatis, sive talia bona sint religionis, sive non; in quo regula generalis est, hujusmodi usum semper quidem esse contra votum (supponimus etiam præsumptam licentiam excludi), non tamen semper esse peccatum mortale. Prior pars ex dictis constat, quia ille est actus domini. Posterior patet, quia ex levitate materiæ potest esse veniale. Quæ autem materiæ quantitas gravis aut levis censenda sit, ex superius dictis definiendum est; nihil enim hic addendum occurrit, nisi hoc solum, multum in præsentem referre, considerare, an rei dispensatio fiat circa externos, vel inter ipsos religiosos; item an dispensatio sit ad usum consumptivum rei, vel salva ejus substantia; nam, si dispensatio est extra religionem, et consumendo seu alienando rem, clara est iniquitas non solum contra paupertatem, sed etiam contra justitiam, et ideo tunc moderata quantitas sufficit ad peccandum mortaliter, juxta superius dicta. Si autem res non consumatur nec alienetur, sed concedatur ad aliquem usum, post quem reddenda est integra monasterio sine gravi læsione, aut detrimento, vel morali periculo ejus, multo major rei quantitas necessaria est ut materia illa gravis censeatur, quia cum effectu non damnificatur religio in bonis suis, et ille usus vel non est æstimabilis pretio distincto a re ipsa, ut si pecunia sit quæ mutuo datur, aut triticum, etc., vel, licet usus secundum se possit aliquo pretio æstimari, respectu monasterii id non est considerabile, quia non deberet illum vendere, seu rem locare, et ideo ex hac parte non est illa quantitas admodum considerabilis; ob eam ergo causam multum minuitur culpa, quando dispositio de re non excedit hunc usum. Quia vero hic usus est actus domini, non fit sine culpa, eritque gravis, si rei quantitas notabilis sit.

6. *Assertio secunda, de dispensatione facta inter ipsos religiosos.* — Et hinc infertur multo magis minui hanc materiam quando res dispensatur inter ipsos religiosos, quia tunc ex vi illius actus res non alienatur extra monasterium, sed solum applicatur quoad

usum ejusdem monasterii in aliquo membro ipsius. Quamvis enim hæc applicatio sit solius superioris, vel ejus qui vicem ejus gerit, quia est administratio bonorum, quæ ad Prælatum vel officiales spectat, ut Concilium Tridentinum dixit, et ideo illa actio sit deordinata, et in rigore proprietaria, nihilominus ex parte ipsius actionis est minima quæ in hoc genere esse potest, et ideo ut sit peccatum grave, necesse est multum augeri ex parte materiæ, seu rei circa quam versatur. In quo etiam considerari potest alia circumstantia ex parte materiæ, an, scilicet, unus religiosus tribuat alteri usum rei sibi jam concessæ a superiore ad eundem vel similem usum, vel ex bonis, adhuc existentibus sub communi custodia, aliquid sua auctoritate tribuat alteri ad usum; nam hoc posterius magis inordinatum est, cæteris paribus, quia major quædam libertas et usurpatio domini ibi intercedit.

7. *Dubitatio quarta, an peccet donando res sibi ad usum concessas.* — Quin potius dubitari potest circa priorem modum, an committat religiosus contra paupertatem, quando ex rebus sibi concessis ad usum suum aliquid donat, intra vel extra religionem, quando seipsum privat illo commodo, et non gravat religionem in re alia, vel alio usu; ut, verbi gratia, si de quantitate cibi, quam licite posset consumere, aliquid sibi subtrahat, vel ex quantitate pecuniæ, quam iter agendo posset expendere. Videri enim potest tunc non agere contra justitiam respectu religionis, quia non damnificat illam, et quia habebat jus consumendi totam rem illam; nec etiam videtur committere contra paupertatem, quia non agit ut dominus, sed potius ut servus, solumque in virtute facultatis sibi concessæ illi tribuit.

8. *Communis et vera sententia affirmans.* — Nihilominus communis et vera sententia est non posse religiosum hoc facere, nisi aliunde habeat voluntatem præsumptam superioris. Est communis sententia, quæ sumitur ex D. Anton., 3 p., tit. 16, § 11; Sylvest., *Religio*, 6, q. 7; Turrecrem., c. *Non dicatis*, n. 6, et ibi Navar.; Sot., 4, de Just., q. 1, a. 1, et sumitur etiam ex Alense, 4 p., q. 83, memb. 4, art. 1, et ex D. Thoma, et aliis supra citatis, quatenus sine limitatione asserunt, religiosum non posse eleemosynas facere sine licentia superioris, saltem præsumpta. Ratio est, quia quando religioso conceditur usus rei, non conceditur simpliciter jus utendi; non est enim capax talis juris, quod aliqualem rationem domini habet; sed conceditur ei usus

facti, non in generali, nec quilibet pro ejus arbitrio, sed in particulari talis vel talis usus, et ideo præter illum non potest ullum alium sua auctoritate usurpare; si ergo illum usurpat, in eo se gerit ut dominus, non ut pauper. Confirmatur et explicatur, quia religioso solum conceditur usus cibi, verbi gratia, ad suam sustentationem, quantum indigerit; igitur, sive voluntarie abstineat, sive quia non indiget, non potest suo arbitrio disponere de superfluo, et eadem ratione non potest librum, sibi concessum ad usum, in alium transferre sua auctoritate, vel quia jam illo non indiget, vel quia vult se ipsum privare illa utilitate propter alium. Eo vel maxime quod sæpe fortasse in hoc infert nocumentum religioni, seipsum privando vel debita sustentatione, vel majori alia utilitate. Et ideo nec titulo eleemosynæ aut charitatis hæc libertas conceditur religioso, nisi ex regula vel consuetudine probata constet, sub ea conditione concedi tantam quotidianam portionem, vel tantam pecuniam ad iter agendum, ut si quid superfluum fuerit, liceat pauperibus erogare; tunc enim jam habetur licentia, saltem implicite; nec tunc peccabit religiosus, si ea intentione aliqui sibi ipsi subtrahat, dummodo prudentiæ mensuram non excedat; nam tunc jam ageret contra intentionem religionis, et consequenter ultra facultatem sibi concessam. Ex qua doctrina plane sequitur non solum non posse religiosum alteri donare quæ sibi subtrahit, verum etiam nec posse circa seipsum applicare rem ad alium usum, præter sibi concessum; ut quod datur in cibum non potest vendere, ut inde emat librum; vel si permissum est illi expendere pecunias emendo libros Theologiæ, non potest alios sua auctoritate emere, semperque in hoc peccabit pro qualitate materiæ, nisi saltem præsumat id non fore involuntarium Prælati.

9. *Tam privatis religiosis, quam illis quibus cura bonorum religionis commissa est, non licet dispensare bona religionis sine licentia debita.* — *Quid de procuratore dicendum.* — Atque ex his sequitur generalem regulam positam, scilicet, non licere religioso dispensare bona religionis sine debita facultate, non solum habere locum in privatis religiosis subditis, sed etiam in omnibus his quibus cura bonorum religionis commissa est. Ratio generalis est, quia omnes obligantur voto paupertatis; ergo omnibus est prohibitus proprietarius usus; ergo et dispensatio sine facultate, quia illa semper

est proprietarius usus; ergo et dispensatio ultra facultatem sibi concessam ratione ministerii, quia quod ultra facultatem fit, sine facultate fit, nam facultas alias data impertinenter se habet ad illum actum, si ad illum non extenditur vel ex intrinseca ratione ministerii, vel ex voluntate concedentis. Unde D. Thomas 2. 2, q. 32, art. 8, ad 1: *Monachus* (inquit) *si habet dispensationem a Prælato commissam, potest eleemosynam facere de rebus monasterii, secundum quod sibi est commissum*; non ergo potest commissionem excedere, quantumvis causa pia esse videatur. Atque hoc imprimis locum habet in procuratore, vel quocumque alio simili officiali, subordinato præposito monasterii; nihil enim potest expendere, nisi quatenus ratione muneris ei commissum est, quia alias non ageret ut administrator, sed ut dominus; item quia quoad alios usus non habet administrationem; ergo non potest in eos bona distrahere, etiamsi pii sint, juxta glossam, cum text. in Clement. 2, § *Sed et talis*, verbo *Convertendum*, de Vita et honest. Cleric.; quia ratio facta etiam in eleemosynis et piis operibus procedit, ut Sylvest. et alii Summist., verb. *Eleemosyna*, etiam adnotarunt; Navar., Comment. 2 de Regul., n. 8 et 9; Sarmiento, in Defensorio.

10. *Quid de Prælati.* — Deinde hoc etiam locum habet in quolibet Prælati religionis, servata proportione; non enim potest Abbas, vel quicumque alius præpositus unius monasterii, pro suo arbitrio et voluntate libera, bona monasterii expendere; quamvis enim apud illum sit præcipua administratio proxima bonorum monasterii, juxta commune jus, c. *Nullam*, 18, q. 2, et c. *Edoceri*, de Rescriptis, c. *Cum ad monasterium*, de Regularib., Concil. Trident., d. c. 2, et juxta modum ac regulam in unaquaque religione præscriptam; licet hoc (inquam) ita sit, nihilominus certum est illum non esse dominum, tum quia ipse etiam pauper est, et incapax domini; tum etiam quia monasterium non transtulit in illum dominium bonorum; ergo non potest ut dominus illa dispensare. Imo nec, absolute loquendo, supremus administrator est, sed juxta regulam sibi præscriptam; nam juxta varios religionum ritus in gravioribus solus non potest disponere, sed vel cum consensu conventus, sed dependenter a Provinciali, aut alio superiore majori; in his vero quæ per se solum potest, prudentiæ et charitatis rationem habere debet; et idem cum proportione dicendum est de quocumque superiori

Prælati; nam, quo universaliorem habet jurisdictionem, eo etiam in hoc genere majorem solet habere potestatem, nunquam tamen absolutam, nec dominativam, sed subordinatam suo superiori, si illum habeat, vel suæ regulæ, ac menti seu consuetudini religionis totius, vel etiam Summo Pontifici, quando materia id postulaverit. Quia vero omnes hi Prælati regulariter non habent alium, per quem proxime regantur, recurrere semper debent ad præsumptam voluntatem vel majoris Prælati, vel ipsius religionis, quia nunquam expendunt ut domini, sed ut ministri. Id autem, quod magis consentaneum rationi judicaverint, juxta materiam, vel debitum alicujus virtutis, verbi gratia, misericordiæ, gratitudinis, æquitatis, vel alterius similis, possunt consequenter præsumere esse juxta voluntatem majoris Prælati, vel religionis, quod bene sentit Navar., Comment. 3, de Regul., n. 6.

11. *Quæ donationes liceant fieri a Prælati.* — Unde fit ut, in donationibus mere profanis, id est non piis, neque ullo justo titulo debitis, et a fortiori in turpibus, nunquam posset præsumi talis voluntas, ideoque et iniquæ sint et invalidæ, argumento c. *Fraternitatem*, de Donationibus. In aliis vero quæ habent rationabilem causam, particulares circumstantiæ considerandæ sunt ad judicandum an sit licita donatio. Et ita intelligendum censeo c. *Cæterum*, de Donationibus, ubi duo maxime consideranda dicuntur, scilicet, consuetudo, et rei quantitas. Et de consuetudine additur: *Quæ tamen sacris canonibus non obviat*; hujusmodi autem intelligo esse omnem consuetudinem dandi aliquid sine ulla causa rationabili, quia eo ipso donatio esset irrationabilis, et consequenter etiam consuetudo.

12. Dices: ergo nihil operatur consuetudo, quia causa rationabilis per se sufficit, ut liceat Prælati donare aliquid, etiamsi non sit consuetudo; unde Panorm. in d. c. *Cæterum*, in fine, sentit, interveniente consuetudine, posse Prælatum donare aliquid absque rationabili causa. Sed hoc in Prælati secularibus disponentibus de bonis Ecclesiæ facile admitti potest, quia liberam administrationem talium bonorum habere possunt, et ratione illius aliquid ex consuetudine accipere, quod possint mere liberaliter donare, absque speciali causa rationabili, quanquam alias, ut donatio non sit prodiga, vel imprudens, aliqua ratione nisi necesse sit. In Prælati autem regulari, propter votum paupertatis videtur difficile talem

consuetudinem admittere; sed nihilominus ubi introducta fuerit, in modica quantitate suscipi potest, et ita explicari, ut irrationabilis non sit, nec contra paupertatem, quia nimirum religio ipsa, veluti ob gratitudinem, eam liberalem licentiam concedit Prælati, ut aliquid moderatum, vel consanguineis, vel amicis, liberaliter absque alia speciali causa donare possit, quod propterea ex parte religionis rationabile est, quia jam fundatur in aliqua ratione virtutis, et consequenter ex parte Prælati non est proprietas, quia revera non id donat nomine suo, sed religionis, et ex facultate sibi concessa. Imo, si res attente consideretur, etiam in eo casu non deest rationabilis causa, quia hoc etiam pertinet ad quamdam liberalitatem religionis, et ad conciliandam sibi benevolentiam aliorum. Hæc autem ratio adeo generalis sine consuetudine non sufficeret, sed necessaria est alia urgentior, quæ in necessitate proximi vel in alia ratione debiti fundetur.

13. *Dubitatio circa quantitatem.* — De quantitate autem nihil in contextu dicitur, nisi attendendam esse; ab expositoribus etiam solum declaratur, oportere ut non sit res immobilis, nec mobilis pretiosa, sed solum ex mobilibus modica; non determinant autem specialem quantitatem. Corduba autem, d. q. 54, dub. ultim., conclus. 1, per rem modicam intelligit decem aureos, quoad localem præpositum monasterii; nam Provinciali et generali major concedit facultatem. Sed quantitas hæc in aliquibus religionibus solet esse taxata ac definita, et tunc illa regula servanda est, alioqui res est arbitraria, existimoque non posse definiri per quantitatem absolutam, sed per respectivam, quod ita declaro. Aut enim agimus de propria ac liberali donatione, et hæc, ut dixi, non habet locum in Prælati regulari, nisi ubi intervenit regula vel certa consuetudo, et tunc ipsa regula vel consuetudo designabit quantitatem, quam oportet non esse nimiam, sed proportionatam viribus et redditibus monasterii, ita ut moraliter non reputetur donatio damnum alicujus momenti afferre monasterio, alioqui consuetudo non valeat, juxta d. c. *Cæterum*. Et quoad hanc partem quantitas decem aureorum, si intelligatur pro toto anno, respectu plurium monasteriorum parva est. Si vero intelligatur sæpius repetita intra annum, est incerta, et potest esse nimis magna; ergo absolute nullam quantitatem definire possumus, sed habito respectu ad abundantiam monasterii, et ad prælaturæ dignita-

tem, et ordinarie stari poterit consuetudini, ubi excessus non fuerit evidens. Aut agimus de largitione ex speciali causa rationabili, quæ nimirum talis sit, ut, seclusa consuetudine, sufficiat ad honestandam largitionem, ut est eleemosyna, remuneratio, etc.; et in his multo minus potest absolute quantitas designari; nam illa, quæ assignatur a Corduba, scilicet decem aureorum, in aliquo actu erit nimia, et in alio parva, et pro toto anno est quasi nihil. Unde Panormitanus supra dicit, ad dandum viginti vel triginta honestæ puellæ ut nubat, vel nobili pauperi, non esse necessariam consuetudinem, sed sufficere generalem rationem tribuendi eleemosynam, juxta communia jura, c. *Quia*, et c. ult., 16, q. 1; erit ergo respective illa quantitas prudenti arbitrio definienda, considerata facultate monasterii, et occasione, seu necessitate, et aliis circumstantiis, spectata etiam qualitate, modo, ac consuetudine religionis.

14. *Dubitatio quinta, an expendere de bonis alienis sine licentia, sit contra paupertatem.* — Ulterius vero dubitari potest, an expendere aliquid de alienis bonis, quæ ad monasterium non pertinebant, sit contra votum paupertatis, si fiat sine licentia Prælati. Potest autem intelligi hoc fieri duobus modis, primo, quod bona, quæ expenduntur, non solum aliena sint, verum etiam sine voluntate veri domini expendantur; secundo, quod hoc fiat ex concessione veri domini. Quando fit primo modo, sine dubio est contra justitiam, non respectu monasterii, sed respectu domini talium bonorum, quia illi fit proprie et directe injuria. Simul tamen est contra fidem Deo datam per votum paupertatis, quia ille, quantum est ex se, expendit illa bona tanquam dominus illorum, et ita proprietarium actum exercet. An vero interveniente voluntate, et consensu Prælati, quamvis iniquo et injusto, excusetur a peccato proprietatis, licet non ab injustitia, videantur dicta superius de acceptione, nam utrobique est eadem ratio. Quando vero fit hæc dispensatio bonorum ex voluntate domini, cessare videtur omnis ratio injustitiæ, quia nec fit injuria religioni, cum ad eam non pertineant bona quæ consumuntur, nec domino, cum ipse consentiat, et volenti et consentienti injuria non fit; ratio item sacrilegii et proprietatis cessare videtur, quia non utitur religiosus tunc illa re, ut propria, sed ut aliena, quia solum ea utitur ex voluntate domini.

15. Contrarium autem regulariter verum